

تقابل با زیردریایی‌های اسرائیلی؛

آیا ایران آماده این تقابل در آبهای دوردست می‌باشد؟

در یک ماه اخیر چندین مرتبه کشتی‌های تجاری ایران و اسرائیل مورد حمله متقابل قرار گرفته‌اند که آخرین مورد آن، حمله به کشتی ساویز در دریای سرخ بوده است. این کشتی برای پشتیبانی کشتی‌های نظامی ایران در مقابله با دزدی دریایی برای چند سال در این محل مستقر بوده و ماهیت و وظیفه آن قبلاً به سازمان‌های دریایی اطلاع داده شده بود.

در این تقابل، منشاء حمله به کشتی‌های تجاری همواره نامعلوم بوده ولی کارشناسان نظامی دنیا معتقد هستند که اسرائیل از زیردریایی‌های پرتعداد دوربرد خود برای این اهداف استفاده می‌کند. مثلاً گفته می‌شود که کشتی ساویز که در آبهای دور از اسرائیل مورد هدف قرار گرفته، توسط زیردریایی‌ها (و مین‌های چسبان غواصی حمل شده توسط زیردریایی) مورد اصابت قرار گرفته است.

اسرائیل در دو دهه اخیر روی توسعه ناوگان زیردریایی‌های نظامی خود متمرکز بوده است چراکه میدانند در چنین مواردی نمیتواند روی همکاری کشورهای دیگر حساب کند لذا برای ضربه زدن مخفیانه چاره‌ای جز فراهم نمودن ناوگان زیردریایی ندارد. اغلب زیردریایی‌های اسرائیل توانایی حمل موشک نیز دارند و میتوانند به اهداف خود در دوردست بطور ناشناس حمله کنند.

هم اکنون اسرائیل دارای ۶ فروند زیردریایی ۱۶۵۰ تنی (و ۲۰۰۰ تنی) کلاس دلفین است که توسط آلمان برای آنها طراحی و ساخته شده است و از سال ۱۹۹۹ تا سال ۲۰۲۰ به مرور در اختیار اسرائیل قرار گرفته است. ۳ فروند دیگر را نیز در سال ۲۰۲۰ سفارش داده است که این زیردریایی‌ها مجهز به پیل سوختی بوده و دارای برد بیش از ۸۰۰۰ مایل دریایی (۱۵۰۰۰ کیلومتر) هستند که میتوانند براحتی خود را نه تنها به دریای سرخ بلکه تا دریای عمان و انتهای خلیج فارس نیز برسانند و برگردند.

کشتی ساویز در دهانه دریای سرخ مستقر بوده یعنی حدود ۲۰۰۰ کیلومتر با سواحل اسرائیل فاصله دارد. اسرائیل با این اقدام خود، خواسته است توانایی تهدید متقابل در آبهای دور دست را به رخ ایران و جهان بکشد. زیردریایی‌های دلفین دارای قابلیت حمل و پرتاب موشکهای کروز با برد ۱۵۰۰ کیلومتر هستند که به آنها کمک میکند تا هر نقطه‌ای از خاورمیانه را در تیررس زیردریایی‌های خود داشته باشند.

حالا باید دید ابزار ایران در پاسخ به این تهدید متقابل چیست؟ به اعتقاد کارشناسان نظامی دنیا، بهترین ابزار برای مواجهه با یک زیردریایی، یک زیردریایی است. آیا هم اکنون ایران دارای تعداد کافی از زیردریایی‌های دوربرد برای حضور در دریای سرخ و شمال اقیانوس هند برای پاسخ به چنین تهدیداتی هست؟ یا زیردریایی‌هایی دارد که بتواند از کشتی‌های مستقر شده خود در دریای سرخ و اقیانوس هند حراست کند؟ مسلماً داشتن ناوگان سطحی بدون حمایت ناوگان زیرسطحی حراست کننده، غیرممکن است. مقام معظم رهبری از سال ۱۳۸۸ برای حضور نیروی دریایی ایران در مدار ۱۰ درجه (هم عرض با دریای سرخ و اقیانوس هند) تاکید داشتند. قطعاً حضور در آبهای موج اقیانوسی نیازمند نسل جدیدی از کشتی‌ها و زیردریایی‌ها می‌باشد که اگر این اهتمام ظرف ۱۲ سال گذشته بطور جدی اجرایی شده باشد هم اکنون ایران باید بتواند بطور قدرتمندانه‌ای جواب این تهدیدات را بدهد.

سرچ‌های اینترنتی و مصاحبه‌های مکرر مقامات نظامی ایران نشان می‌دهد که ایران دارای تعداد زیادی (در حدود ۲۰ فروند) زیردریایی‌های کوچک ۱۲۰ تنی به نام زیردریایی غدیر است که با توجه به تناژ کوچک، برای عملیات در خلیج فارس و آبهای با ارتفاع موج کم مناسب هستند. برای حضور در آبهای دوردست ایران سه فروند زیردریایی کلاس کیلو روسی ۲۴۰۰ تنی دارد که حدود ۴۰ سال از عمر آنها می‌گذرد و بعضاً در حال تعمیرات اساسی هستند. زیردریایی دیگری ایران، یک فروند زیردریایی ۵۰۰ تنی کلاس فاتح می‌باشد که یک زیردریایی کاملاً ایرانی است و طبق اطلاعات اینترنتی و اعلام مقامات نظامی ایران تنها یک فروند از آن موجود است و فروندهای بعدی آن که قرار بود ساخته شود به دلایل نامعلوم ساخته نشده است. زیردریایی‌های سنگین‌تر ایرانی نیز طبق اعلام رسمی نشریات ایران و از زبان مسئولین وزارت دفاع همان کلاس بعثت

خواهد بود که آن هم در دست طراحی و مقدمات ساخت است و احتمالاً ظرف ۷-۱۰ سال آینده در اختیار نیروی دریایی خواهد بود نه زودتر. بنظر میرسد ایران آن جدیت لازم در تامین و توسعه ناوگان زیرسطحی که در دهه ۸۰ داشت را هم اکنون بدلیل نامعلوم ندارد که آن را از تعداد زیردریایی‌های دوربرد موجود ایران میتوان فهمید.

زیردریایی ۱۲۰ تنی غدیر

نکات زیر در این زمینه قابل تامل است:

(۱) در گذشته تهدید اصلی علیه ایران در خلیج فارس بود ولی هم اکنون با اقتدار مناسب ایران در خلیج فارس در حوزه سطحی و زیرسطحی، بنظر میرسد که محل تهدید از خلیج فارس به عمق اقیانوس و آبهای دوردست منتقل شده است.

(۲) در شرایط کنونی، یک ارزیابی کلی نشان میدهد که ایران در حوزه تقابل زیرسطحی در آبهای دوردست شرایط ایده‌آلی ندارد. اگر دستورات مقام معظم رهبری در سال ۸۸ مبنی بر لزوم حضور در مدار ۱۰ درجه کره زمین با جدیت و همت بیشتری دنبال میشد هم اکنون ایران باید ناوگان قدرتمندی از زیردریایی‌های دوربرد در آبهای دوردست اقیانوسی می‌داشت.

(۳) زیردریایی‌های اسرائیلی و اغلب زیردریایی‌های نسل جدید دنیا، حتی زیردریایی‌های دیزل الکتریک تناژ کوچک و متوسط به موشک‌های برد متوسط (بیش از ۱۵۰۰ کیلومتر) مجهز شده‌اند حتی در طراحی زیردریایی دیزل الکتریک ۹۵۰ تنی آموور روسی از لانچرهای عمودی پرتاب موشک استفاده شده است. بنظر می‌آید که در نسل آینده زیردریایی‌های ایرانی باید جایگاه ویژه‌ای برای موشکها در نظر گرفت. ایران دارای فناوری بومی انواع موشک‌های کروز و بالستیک است و لذا باید قطعا از این مزیت نظامی بر روی زیردریایی‌های خود استفاده کند و مرزهای دفاعی

خود را به کمک زیردریایی‌ها تا وسط اقیانوسها امتداد دهد. زیردریایی‌ای که صرفاً مجهز به اژدر باشد مربوط به نسل جنگ جهانی دوم است.

(۴) یکی از رویکردهای نوین دنیا در جهت حضور زیردریایی‌ها در آبهای دوردست، استفاده از پیل سوختی است که علاوه بر کم هزینه بودن و بی‌سروصدا بودن، باعث افزایش فوق‌العاده برد زیردریایی‌ها می‌شود و اسرائیل از این مزیت بخوبی استفاده کرده ولی تا به امروز هیچ زیردریایی ایرانی مجهز به پیل سوختی نشده است. ایران یک سابقه ۳۰ ساله در زمینه پیل سوختی دارد ولی متأسفانه همت لازم برای بکارگیری آن در زیردریایی وجود نداشته است. از یکی دو دهه قبل تاکنون بطور متعدد در مصاحبه‌های فرماندهان ارتش و وزارت دفاع شنیده شده که در آینده زیردریایی‌های کلاس فاتح و بعثت به پیل سوختی مجهز خواهند شد. سوال اینجاست که پس از گذشت چند دهه آیا نباید هم اکنون یک زیردریایی پیل سوختی داشته باشیم تا بتوانیم دست برتر را در تهدیدات زیرسطحی علیه اسرائیل در آبهای دور دست داشته باشیم؟

بنظر میرسد با توجه به تهدیدات مکرر علیه ایران در آبهای دور دست و بخصوص شرایط فعلی یمن و لزوم تضمین حضور مطمئن ایران در دریای سرخ و شمال اقیانوس هند، چاره‌ای جز تمرکز بر زیردریایی‌های دوربرد نباشد. تامین الزمات حضور موثر در مدار ۱۰ درجه کره زمین از سال ۱۳۸۸ خواسته رهبری بوده که بنظر میرسد تا تحقق آن فاصله طولانی وجود داشته باشد و همت و تمرکز بیشتری را طلب میکند هرچند که تلاشهای ارزشمندی در دو دهه گذشته در این حوزه انجام شده است. تهدید زیردریایی‌های اسرائیلی که از ۲۰ سال پیش تحویل آنها شده باید خیلی جدی‌تر گرفته می‌شد و ناوگان زیردریایی‌هایی از ایران برای تقابل با آنها باید در این ۲۰ سال فراهم می‌شد. با بپذیریم که زیردریایی‌هایی که مجهز به موشک (دور برد یا برد متوسط با برد بیش از ۱۵۰۰ کیلومتر) نباشد و همچنین پیل سوختی (یا هر نوع سیستم رانش مستقل از هوا AIP) برای تامین برد زیاد زیردریایی (با برد بیش از ۱۰ هزار مایل) نباشند در دنیای امروز کارایی کمی داشته و همان فناوری زیردریایی‌های جنگ جهانی دوم هستند.